

Validation for
Inclusion of New
Citizens of Europe

Retningslinjer Velkommen til Norge

Versjon 2.0 | 04. juli 2018

Dette verk er lisensieret under en [Creative Commons Navngivelse-
IkkeKommersiell-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) lisens.

VINCE | Validation for inclusion of new citizens in Europe
580329-EPP-1-2016-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
Project coordinated by [eucen](http://eucen.eu) | vince@eucen.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Introduksjon

Retningslinjene tar sikte på å støtte høyere utdanningsinstitusjoner som arbeider med søknader til sine institusjoner fra flyktninger eller migranter i en flyktninglignende situasjon, som ønsker å starte eller fortsette sin høyere utdanning.

Vanlige spørsmål som omhandler å bo i Norge, som flyktninger og migranter ofte spør om, har blitt formulert og svarene er vedlagt i dette dokumentet. Retningslinjene inneholder fire kategorier av ofte stilte spørsmål:

- **Generell informasjon om Norge**
- **Retningslinjer for flyktninger under og etter asylsøknadsprosessen**
- **Skole- og utdanningssystemet**
- **Transport-, arbeid- og helsesystemet**

Alle spørsmålene besvares med lenker til relevante nettsider for det gjeldende spørsmålet og informasjon om hvilke institusjoner man burde kontakte for ytterligere informasjon og veiledning. Fagfolk kan benytte seg av spørsmålene og svarene etter behov, men anbefales også å tilpasse svarene til den gjeldende institusjonen.

Det vil i dette dokumentet henvises til andre VINCE-retningslinjer når det er hensiktsmessig.

Generell informasjon om landet

For nyankomne er det innen kort tid etter ankomst viktig å få en forståelse av grunnleggende aspekter ved det nye landet; hvordan finner jeg informasjon om å oppholde meg i landet, for både meg selv og kanskje familien min? Mange praktiske problemer må håndteres, og dette inkluderer blant annet: å forflytte seg innad i landet, bli integrert som ny borger, ta del i arbeidsmarkedet eller starte på studier.

Grunnleggende fakta og tall kan bidra til å gi nyankomne en bedre forståelse av forholdene i landet og en enklere tilgang til generell informasjon som kan være nyttig i integreringsprosessen. For å gjøre denne informasjonen mest mulig tilgjengelig for nyankomne, vil vi i dette dokumentet henvise til kilder hvor relevant informasjon ligger tilgjengelig. Denne informasjon vil først bli gitt med referanser til kilder med generell informasjon om Norge og deretter vil mer detaljert informasjon bli gitt gjennom spørsmål og svar om livet i Norge.

Når det gjelder kilder som kan oppsøkes for mer grunnleggende informasjon om Norge, vil vi referere til hovedsakelig to nettsider. For å få en grunnleggende oversikt over fakta og tall om Norge, anbefaler vi at man ser nærmere på informasjonen på denne nettsiden: <https://www.virke.no>

Hvis man ønsker mer utdypende informasjon om Norge og norsk historie, anbefaler vi at man ser nærmere på informasjonen på denne nettsiden: www.snl.no

Q: Hva er de største byene/universitetene i landet?

A: Vi anbefaler at man ser nærmere på denne nettsiden om man ønsker mer informasjon om de største byene i Norge: www.snl.no

I Norge finnes det en rekke offentlige og private læresteder som tilbyr høyere utdanning innenfor ulike fagfelt. Det eksisterer i dag 10 universiteter, 6 høyskoler og 5 vitenskapelige høyskoler med statlig eierskap. I tillegg til dette er det også etablert flere private høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. For en oversikt over alle statlige høyere utdanningsinstitusjoner i Norge, med kontaktinformasjon, vennligst se nettsiden til Kunnskapsdepartementet: www.regjeringen.no

Q: Hvordan er det politiske systemet i Norge?

A: Grunnleggende informasjon om, og forståelse av, det politiske systemet i Norge er av stor interesse for nyankomne. Dette avsnittet vil derfor bidra med generell informasjon om det politiske systemet i Norge og en beskrivelse av hvor man kan henvende seg om man ønsker mer detaljert informasjon.

Norge er et konstitusjonelt monarki og et parlamentarisk demokrati. Stortinget, nasjonalforsamlingen, har den lovgivende myndigheten. Kongen, ved regjeringen, har den utøvende myndigheten, og den dømmende myndigheten ligger hos domstolene. Det er valg til stortinget hvert fjerde år og basert på resultatene fra dette valget dannes det en regjering. Det siste stortingsvalget i Norge fant sted i September 2017 og det ble i 2018 dannet en regjering mellom de politiske partiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, ledet av Statsminister Erna Solberg (Høyre). For mer informasjon om det politiske systemet i Norge, vennligst se denne nettsiden: www.snl.no

Norge er medlem av flere internasjonale organisasjoner, deriblant NATO, FN, Europarådet og OSSE. Norge er ikke medlem av Den europeiske union (EU), men har siden 1995 vært tilknyttet EU gjennom EØS-avtalen som knytter Norge tett sammen med EU både politisk, økonomisk og kulturelt. For mer informasjon om Norge sitt forhold til EU, vennligst se regjeringen sine nettsider: <https://www.regjeringen.no>

Q: Hva er de viktigste næringene/kildene til økonomisk velstand i landet?

A: Norge er med sin geografiske plassering nærme sjøen rikt på naturressurser, blant annet fiskeri og havbruk, olje, vannkraft og naturgass. Tilgang på store mengder naturressurser, og forvaltningen av dem, har vært viktig for Norges sterke velstandsutvikling de siste tiårene. Handel med andre europeiske land er viktig for den norske økonomien, ettersom fire femtedeler av norsk eksport går til land i EU. Eksport av energi står for en betydelig del av Norges totale eksport. For mer informasjon om norsk økonomi og næringsliv, vennligst se denne siden: www.snl.no

Q: Hva er minimumsnivået med tanke på levestandard?

A: Det er ikke etablert en generell minstelønn i Norge, men det er innført minstelønn i enkelte bransjer. Dette er blant annet innført for å unngå at utenlandsk arbeidskraft får dårligere vilkår enn det som er normalt i Norge. For mer informasjon om minstelønn og arbeidsvilkår i Norge, vennligst se denne siden: www.arbeidstilsynet.no

Retningslinjer for flyktninger under og etter asylsøknadsprosessen

Q: Hva er rettighetene, ansvaret og forpliktelsene til statsborgere/flyktninger/migranter i landet?

A: Det anbefales at flyktninger/migranter tar kontakt med sin rådgiver/veileder i kommunen for mer informasjon om rettighetene sine, ettersom dette vil avhenge av statusen til individet og hvilke konkrete rettigheter det er snakk om.

Q: Hvilken økonomisk støtte er tilgjengelig for flyktninger og migranter?

A: For informasjon om økonomiske støtteordninger til flyktninger, anbefales det at det lokale NAV-kontoret kontaktes. For kontaktinformasjon, vennligst se hjemmesiden til nav: www.nav.no. Det kan også være nyttig å ta kontakt med en rådgiver/veileder i kommunen, som kan bistå med mer informasjon om hvem som burde kontaktes angående tilgjengelige økonomiske støtteordninger.

Q: Hvor kan flyktninger oppholde seg mens asylsøknaden behandles?

A: For informasjon om asylsøknadsprosessen, vennligst se hjemmesiden til Utlendingsdirektoratet (UDI) som behandler søknader om asyl: www.udi.no/. Det kan også være nyttig å ta kontakt med en rådgiver/veileder i kommunen, for mer informasjon om rettighetene man har når man søker om asyl (bolig, økonomiske støtteordninger).

Q: Hva er den juridiske statusen og lovbestemmelser knyttet til studier/arbeid før og etter godkjenningen eller avslaget på asylsøknaden?

A: Lover og forskrifter definerer asylsøkerens juridiske status, rettigheter og ansvar, herunder også status etter at asyl er innvilget. For mer informasjon om rettigheter knyttet til arbeid og studier under asylsøknadsprosessen, anbefales det å ta kontakt med en rådgiver/veileder i kommunen. Det kan også være nyttig å ta kontakt med UDI.

Q: Hvordan kan en migrant få tilgang til sosialsystemet i landet?

A: For informasjon om tilgang til sosialsystemet i Norge, anbefales det at man kontakter enten sitt lokale NAV-kontor eller sin nærmeste rådgiver i kommunen for mer veiledning. Da vil man kunne få mer konkret informasjon om rettighetene man har og om tilbudene som er tilgjengelig i området det gjelder.

Q: Hvordan kan en migrant lære seg det lokale språket?

A: Som nyankommet flyktning vil man gjennom kommunen man er bosatt i bli tilbudt deltagelse i introduksjonsprogrammet, hvis man oppfyller de gjeldende vilkårene. Introduksjonsprogrammet består av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og arbeids- eller utdanningsrettede tiltak. Det er kommunen, ved flyktingetjenesten eller programrådgiver, NAV og voksenopplæringen som har forpliktende ansvar for introduksjonsprogrammet. For mer informasjon om dette programmet, vennligst se nettsiden til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI): www.imdi.no

Det eksisterer også andre tilbud om norskkurs, i både offentlig og privat regi. Flere universiteter tilbyr kurs i norsk og det anbefales at nærmeste rådgiver i kommunen, eller universitet, kontaktes for mer informasjon om tilgjengelige tilbud. På Kompetanse Norge sine nettsider finner du mer informasjon om norskprøven og hvordan man melder seg opp til vurdering: www.kompetansenorge.no

Q: Hvordan kan migranter få tilgang til overnatting?

A: For mer informasjon om bolig og overnatting, vennligst ta kontakt med nærmeste rådgiver i kommunen.

Skole- og utdanningssystemet

Q: Hvordan fungerer utdanningssystemet i landet?

A: Utdanning er gratis i Norge og også asylsøkere som kommer til Norge kan ha rett på opplæring. Nedenfor følger en kort beskrivelse av utdanningsnivåene i Norge og lenker til mer detaljert informasjon.

Grunnskolen omfatter alle barne- og ungdomsskoler i Norge og er en tiårig, obligatorisk, skolegang for barn fra de er seks år gamle. Når man har fullført grunnskolen begynner man på videregående opplæring. Lengden på den videregående opplæringen avhenger av om man velger studieforberedende retning eller yrkesfag. Den videregående opplæringen kvalifiserer studenten til videre studier eller arbeidslivet. Etter den videregående opplæringen er fullført har man mulighet til å søke seg videre på enten høyere utdanning (universiteter, høyskoler) eller høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole). For mer informasjon om utdanningssystemet i Norge, vennligst se denne nettsiden: www.utdanning.no

Informasjon om hvilke rettigheter flyktninger har på utdanning i Norge, er tilgjengelig på nettsiden til Utdanningsdirektoratet (UDIR):

www.udir.no

Q: Hva er det nasjonale kvalifikasjonssystemet i landet?

A: Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (NKR) danner landets kvalifikasjonssystem. NKR tar utgangspunkt i det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF). NKR er et viktig verktøy for alle som søker utdanning og for arbeidsmarkedet og utdanningsinstitusjoner. Målet med kvalifikasjonsrammeverket er å demonstrere utdanningens kvalifikasjonsnivå sammen med det forventede læringsutbytte, for deretter å klargjøre ulike alternativer i utdanningssystemet og for å øke den gjensidige anerkjennelsen mellom nasjonale og utenlandske kvalifikasjoner.

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring består av syv nivåer og for hvert enkelt nivå følger det en utfyllende beskrivelse av den kunnskapen, ferdighetene og generelle kompetansen som skal være nådd på de gjeldende nivåene. For mer informasjon om det norske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring, vennligst se denne nettsiden: www.regjeringen.no

Q: Eksisterer det noen støtteordninger for migranter som ønsker opptak til høyere utdanning i landet?

A: Høyere utdanning som tilbys av offentlige læresteder i Norge er gratis. Mange studenter mottar likevel stipend og lån for å dekke bo- og levekostander fra Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen), som gir stipend og lån til utdanning i Norge og utlandet. For mer informasjon om hvilke vilkår som må oppfylles for å kvalifisere til støtte, vennligst kontakt lånekassen for mer informasjon: www.lanekassen.no

For alle spørsmål knyttet til opptak til høyere utdanning i Norge, anbefales det å kontakte Samordna opptak. Samordna opptak koordinerer opptaket til studier ved 27 universiteter og høyskoler, og kan bidra med informasjon knyttet til søknadsprosessen. Mer informasjon om opptak til høyere utdanning i Norge, og kontaktinformasjon til Samordna opptak, er tilgjengelig på hjemmesiden deres: www.samordnaopptak.no

Vennligst også se VINCE sin retningslinje for “Velkommen til høyere utdanning”.

Q: Hvordan kan kompetanse bli godkjent/vurdert? Hvordan håndteres realkompetansevurdering i landet?

A: I Norge er det flere ulike organer som har ansvar for godkjenning/vurdering av utenlandsk utdanning. Dette avsnittet vil bidra med informasjon om de ulike vurderingsformene tilgjengelig og de ulike organene som har ansvar for de gjeldende vurderingene.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) er ansvarlig for godkjenning av utenlandsk utdanning i Norge. Godkjenningsordningen er en frivillig godkjenning av høyere utdanning tatt i utlandet. NOKUT har også etablert en godkjenningsordning for personer uten verifiserbar dokumentasjon (UVD-ordningen), som er spesielt rettet mot flyktninger og personer i en flyktningslignende situasjon. For mer informasjon om hvordan du kan søke om å få din høyere utdanning godkjent, vennligst se NOKUTs hjemmeside: www.nokut.no/

Vær oppmerksom på om utdanningen din krever en spesiell autorisasjon. Hvis det er snakk om et lovregulert yrke, kreves en annen form for godkjenning. I listen på denne nettsiden kan du finne informasjon om yrket ditt er lovregulert og eventuell kontaktinformasjon til ansvarlig organ: <https://www.nokut.no>

Selv om man ikke oppfyller de ordinære kravene for opptak til høyere utdanning (generell studiekompetanse), er det mulig å søke om opptak på grunnlag av realkompetanse. Det er viktig å merke seg at hvert enkelt lærested har sine egne regler for hva som kvalifiserer som realkompetanse til sine studieprogrammer. Det anbefales derfor at det enkelte lærestedet kontaktes for mer informasjon om krav til dokumentasjon av realkompetanse. For mer informasjon om realkompetansevurdering, og informasjon om hvordan du søker om opptak til høyere utdanning på grunnlag av realkompetanse, vennligst se hjemmesiden til samordna opptak: <https://www.samordnaopptak.no>

Vennligst også se VINCE sin retningslinje for “Velkommen til realkompetansevurdering”.

Q: Hvilke støtte- og rådgivningstjenester er tilgjengelige?

A: For informasjon om tilgjengelige rådgivningstjenester med tanke på opptak til høyere utdanning og realkompetansevurdering, vennligst ta kontakt med det enkelte lærestedet eller samordna opptak. Mer informasjon om realkompetanse ligger også tilgjengelig på nettsiden til Kompetanse Norge, som koordinerer arbeidet på nasjonalt nivå: www.kompetansenorge.no

Vennligst også se VINCE sin retningslinje for “Velkommen til realkompetansevurdering”.

Transport-, helse- og arbeidssystemet

Q: Hvordan er systemet for offentlig transport organisert? Hvordan kan folk reise?

A: I Norge er transportmulighetene mange, både med tanke på privat og offentlig transport (buss, tog, trikk, t-bane, bysykler). Men, det er naturligvis store variasjoner i hvilke offentlige transportmuligheter som er tilgjengelig i de ulike byene og bygdene. Ettersom det eksisterer store variasjoner i landet, anbefales det å kontakte de lokale myndighetene for mer informasjon om tilbudene i området det gjelder.

Q: Hvordan fungerer helsesystemet? Hva er migranter berettiget til og hvordan kan de registrere seg?

A: I Norge er det kommunene som har ansvaret for at de som oppholder seg i kommunen får den helsehjelpen de trenger. Det anbefales derfor å kontakte nærmeste veileder/rådgiver i kommunen for mer informasjon om de tilgjengelige helsetilbudene for flyktninger.

Helsedirektoratet har utviklet en skriftlig veileder for asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente. Her finner man informasjon om rettighetene asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente har til helsehjelp i Norge og om de tilgjengelige helse- og omsorgstilbudene. Vennligst se denne nettsiden for å få tilgang til veilederen: www.helsedirektoratet.no

Q: Hvordan finner jeg en jobb i landet?

A: Det eksisterer flere alternativer med tanke på å finne seg en jobb; en mulighet er å kontakte den offentlige arbeidsformidlingen, som vanligvis krever at personen registrerer seg som arbeidssøker. Jobber kommuniseres også ofte gjennom nettverk, venner eller naboer i lokalsamfunnet. Dessuten er det personlige initiativet viktig – det er mulig å ringe eller besøke bedriften, og dette er ofte positivt ansett med tanke på å vise en genuin interesse for stillingen det er snakk om.

For mer informasjon om ledige jobber og rådgivning til jobbsøking, anbefales det at man kontakter det lokale NAV-kontoret: www.nav.no

Lenker benyttet i retningslinjene

Europakommisjonen: om asylsøknning

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858>

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration_en

Wikipedia: om det generelle NQF-systemet

https://en.wikipedia.org/wiki/National_Qualifications_Framework

<https://snl.no/Norge>

<https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/etater-og-virksomheter/underliggende-etater/statlige-universiteter-og-hoyskoler/id434505/>

https://snl.no/%C3%98konomi_i_Norge

<https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/lonn/minstelonn/>

<https://www.udi.no/>

<https://www.imdi.no/introduksjonsprogram/grunnleggende-om-programmet-roller-og-ansvar/>

<https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Norskprove/>

<https://utdanning.no/utdanningssystemet/#/>

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/kompetanse/nkr2011mvedlegg.pdf>

<https://www.lanekassen.no/nb-NO/>

<https://www.samordnaopptak.no/info/>

<https://www.samordnaopptak.no/info/opptak/andre-veier-til-opptak/reakompetanse/>

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktninger-og-familiegienforente>

<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema-norge-eu/norge-eu/id684934/>

<https://www.kompetansenorge.no/reakompetanse/>

Dette verk er lisensiert under en [Creative Commons Navngivelse-IkkeKommersiell-DeLPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) lisens.